

»Rukku- koyring« vanlig orsøk til ferðslu- vanlukkur og dráp



Eitt bilorak. Ein ferðsluvánlukka er hend. Ein bilur hevur yvirhalað við nógvum ferð. Dagin eftir at myndin er tikin doyrt ungi maðurin sum koyrdi bilin

Helsingurin av teimum sum eru deyð í ferðsluvánlukku seinastu 30 árini eru undir 20 ár — m.a. spælandi børn!

Seinastu 30 árini eru 95 fólk deyð av ferðsluvánlukku í Føroyum. Meira enn helsingurin er deyður seinastu 10 árini. Somuleiðis er meira enn helsingurin undir 20 ár.

Hesi töluni komu fram á einum tíðindafundi, sum Óli Mikkelsen, yvirlæknir, og Hogni Debes Joensen, landslæknir, høvdu gjár. Teir hava lutikið á aðru norðurlandsku ráðstevnu um ferðslumedicin í Reykjavík nú í august mánað.

Til ráðstevnu gjørdi landslæknin nøkur hagtøl um ferðsluvánlukku og ferðsludráp í Føroyum.

Umframt at hesi hagtøl m.a. vísa, at lutfalsliga nógv ung fólk doyggja í ferðsluni, t.d. óvart, spælandi børn, so vísa hagtølini eisini, at ferðsludrápini eru nógv millum kl. seks á kvøldi og kl. seks á morgni, tá ungfólk koyra í bili sum fríðartriv.

— Tí mugu vit royna at geva teimum ungu monnum annað grundsjónarmið til brúk av akfarinum enn at stytta sær tíðina við, kundi Hogni Debes Joensen tí siga, tá tosað varð um fyrirbygging av ferðsludrápum.

Av teimum 95, sum eru deyð í ferðsluvánlukku, er nógv tann sterri parturin mannfólk. Tey vóru 72, meðan kvinnurnar vóru 23 í tali. Eisini tá talar er um fót-gangarar.

Umframt tað, at ein ferðsluvánlukka kostar viðkomandi líðing og avvarandi sorg, kostar ein ferðsluvánlukka samfelagnum nógv.

Á ráðstevnu í Íslandi varð upplýst, at útrokingar vísa, at í meðal kann eitt ferðsludráp javnmetast við kostnaðin av einum stórum sethúsum Samfelagsligi kostnaðurin fyri ein illa løstaðan persón kann javnmetast við kostnaðin av trimum stórum sethúsum.

Bara í Íslandi kosta ferðsluóhappini líka nógv sum tað kostar at reka íslenska landssjúkrahúsið árliga.

Orsøkirnar til vanlukkur

Orsøkirnar til ferðsluvánlukkur eru mangar og í hvørjum einstøkum føri kunnu vera fleiri orsøkir. Og tær nógvu henda av ósketni hjá tí einstaka bilføraranum.

Ovast á listanum yvir orsøkir til vanlukkur eru spælandi, óvart børn, meðan koyringin fyri at stytta um tíðina, sokallað

adæ rukkukoyringin, liggur beint í hølunum. Ein onnur vanlig orsøk er eisini hon, at bilførarin er ávirkaður av rúsdrekka. Koyring við ov høgari ferð, og koyring í ringum veðri eru eisini orsøkir, ið koma ofta fyri. Vanlukkur, ið standast av tí at bilførarin ikki hevur koyrikort, eru heldur ikki heilt óvanligar.

Men — og sum landslæknin eisini vísti á — so kunnu nógv av hesum vanlukkunum koyrast undir ósketni ella óvandaliga koyring.

Víst varð m.a. á, at fólk fara í bilin og koyra millum bygdir ella býir hóast tað er óveður, stormur, regn, kavi ella mjørki og

hóast fráboðan er komin um ring koyrilíkindi.

Hinvegin vísa hagtølini, at orsøk sum sjúka ella aldurdomur bert kemur einstakar ferðir fyri. Somuleiðis eru teknisk brek í akfari sjáldsom orsøk til ferðsluvánlukkur.

Men ein onnur heldur dráp er drukning. Upplýst varð, at henda orsøkin er heilt óvanlig í hinum Norðurlöndum.

Fyri at minka um hesa orsøkina mælti landslæknin til at seta upp fleiri byrgingar og fáa avmarkað koyringina á bryggjum og lendingum.

Gummimenninir

Óli Mikkelsen kom eisini

inn á føroysku gummimenninar — hugtak fyri øll tey, sum eru í álvarligum ferðsluóhappum, men sum koma livandi frá tí og ofta eru slongd út úr bilinum.

Hann upplýsti í hesum sambandi, at tað er stórir munur á, hvat fólk tolar. Tey, ið tola mest, eru raskir menn í 20-unum. Men sum aldur hækkar fellur «kurvan» yvir tey sum koma burtúr á lívi.

Men ikki bara aldur hevur sína ávirkan. Hædd og um viðkomandi er feitur ávirkar eisini. Tá ein bilur, ið koyrir við 80 km ferð, rennur á, ella verður fyrri óhappi, kunnu ferðafólkini verða illa løstað innan sumuttan. Av ov

knappligum steðgi kann t.d. meginlívæðrin í bringuni verða rívin av.

Aðrir spurningar í samband við ferðsluvánlukkur vórðu eisini umrøddir. Meira um teir seinri. Annars upplýstu læknarnir báðir, at teir hava í umbúna at stovna eitt ferðslumedicinskt felag, soleiðis at føroyingar kunnu fáa tilfar frá slíkum feløgum í Norðurlöndum og kunnu luttaka á ráðstevnu í ferðslumedicin.

jo-mo

Útflutningur Føroya fyrra hálvár í ár er vaksin við 29,6% í mun til somu tíð í fjør. Hetta visir seinasta yvirlitið frá Haggeildini í Tinganesi.

Frá januar til juni útfluttu vit fyri 691,5 mill. kr. í mun til 533,5 mill. kr. sama tíðarskeiði í 1982.

Samlaða veiðan hjá føroyskum fiskiskipum undir Føroyum var sama tíðarskeiði 63.793 tons. Fyrra hálvár í 1982 var veiðan 47.032 tons.

Veiðihagtalsetovan 21.07.83

Fiskiskalandingar frá føroyskum ferum, veitt á ICES
einki Vb₁ og Vb₂. Tons av óslægðum pr. 1. juli 1983.

slag	jan	febr	mars	apr	mei	juni	juli	aug	okt	nov	dec	jan-jun 83	isfiskal.- uttanlands	jan-jun 82
toskur	635	4535	6334	4684	5186	4393						25767	19	13000
hysa	272	1760	1193	723	1328	1471						6747	3	5598
brosna	44	396	336	95	290	405						1566	14	1543
longa	41	240	255	122	253	355						1266	-	1102
upeil	1189	7630	5398	1573	1105	3251						20146	-	19439
hvitlingur	3	77	61	14	19	54						228	-	339
kalvi	48	24	37	35	48	89						281	-	224
reyðtunga	1	17	37	51	217	236						559	-	375
reyðspraka	4	69	126	77	126	78						480	-	391
skota	11	35	17	14	18	28						123	-	85
havtaska	10	40	60	43	85	129						367	-	461
kongafiskur	231	362	359	359	474	411						2196	130	1711
liri	1	-	1	1	-	1						4	-	3
steinbitur	1	19	21	15	33	58						147	-	124
skrubba	-	5	7	-	-	-						12	-	4
ökent	9	20	25	20	37	-						111	-	512
blalonga	109	78	90	218	682	1511						2688	-	1698
svartkalvi	15	38	19	3	143	273						491	-	213
annad	10	5	15	136	85	83						334	114	210
HEILD	2634	15350	14391	8183	10129	12826						63513	280	47032

Samlaða veiðan hjá føroyskum ferum undir Føroyum pr. 1. juli 1983 var sostatt 63.793 tons av óslægðum.